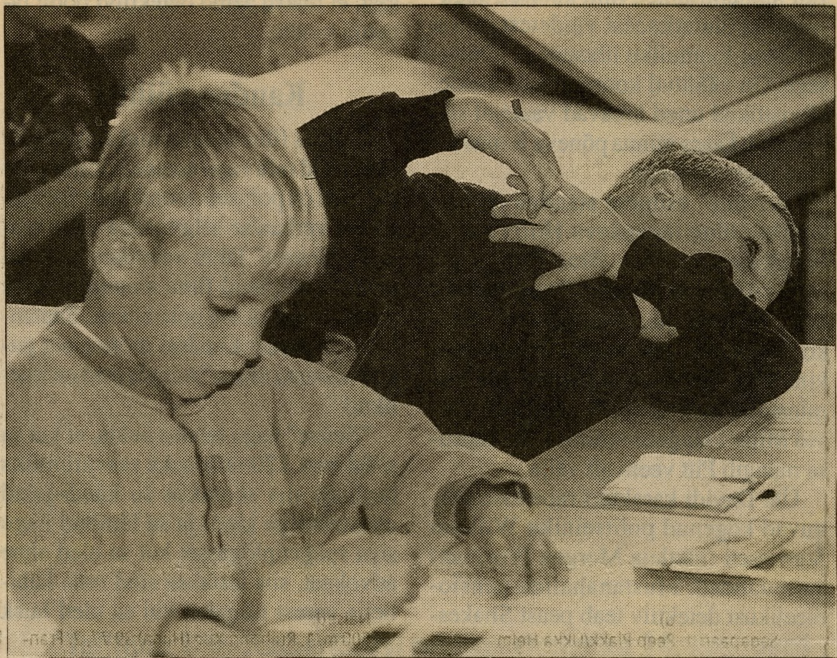

Vanem peaks teadma, mida laps koolis õpib ja kuidas ta edasi jõuab.

RAUNO VOLMAR

Halb hinne kui abipalve

Kaur (10) sai matemaatikas "kahe" ega julgenud halva hindegaga koju minna. Poiss otsustas jääda ööseks hoopis sõbra juurde. Järgmisel päeval näis koju naasmine veelgi võimatum.

Lastepsühholoog Pille Isati sõnul näitab õppimisvõime langemine ja halbade hinnete saamine, et lapsega on midagi lahti. "Kui laps ei taha halva hindegaga koju minna, on see märk sellest, et midagi on teda juba kaua aega häirinud," räägib Pille Isat. Võimalik, et õpilane on koolis täiesti üksikjäänud ja tal on palju konflikte nii klassikaaslaste kui ka õpetajatega.

Kuid mure põhjused võivad peituda ka kodus. Vahel ei pane omavahel tülitsevad ja suhtlemisraskustes vanemad rübliku probleeme lihtsalt tähele. Nii võib mitterahuldav hinne või halb käitumine olla alateadlik abipalve lapsevanemale. "Laps tahab, et vanem märkaks teda ja tuleks appi. Ta soovib, et täiskasvanu tunneks suuremat huvi koolielu ja sellega toimetuleku vastu," selgitab Pille Isat.

Psühholoog tõdeb, et paraku ei räägi täiskasvanud ja lapsed omavahel sellest, mis hingel. Võimalik, et ka ema ja isa ei räägi teineteisega avameelselt. Seepärast eelistavadki lapsed oma muresid kurta sõpradele või klassikaaslastele, kes mõistavad neid sageli täiskasvanuist paremini.

Vanemate luhtunud lootused

Pille Isati väitel ei julge mitterahuldava hindegaga koju minna enamasti need lapsed, kes kardavad karistust. "Laps usub, et ta on halb, sest ei õigusta oma vanemate lootusi," väidab psühholoog.

Pille Isati meelest tulevad sellised mõtted eriti neil lastel, kelle vanemad püüdleval kõiges täiuslikkuse poole. Täiuslik pere soovib, et kõik oleks alati korras. Täiuslikkust armastavad vanemad kiitlevad meelsasti oma laste saavutustega – "meie lapsed saavad kõigega hästi hakkama".

"Soov olla täiuslik võib olla nii tugev, et vanemad ei märkagi, et lapsed tegelikult ei õpi hästi," räägib Pille Isat. Täiskasvanud ei pruugi aimata, et laps ei olegi võimeline häid hindeid saama. Väike inimene, kes tahab, et tema õlgadel lasub vastutus täita vanemate unistusi, võib halva hinde pärast tõeliselt murelikuks muutuda.

Ta lihtsalt ei söanda emale-isale tunnistada, et ei saa koolis hakkama.

Peredes on üsna tavaline, et enne riieldakse ning alles siis uuritakse, mis tegelikult juhtus. Täiuslikkuse poole püüdleval vanemad ei pruugi endale aru anda, et nende laps võib-olla lihtsalt ei osanud õppetükki vastata. Nad külvavad järeltulija üle süüdistustega, millest laps saab informatsiooni: "ma ei kõlba kuhugi". Lapse enesevääriskust alandanud vanemad kaotavad aga usalduse.

Karistus südame rahustuseks

"Väga tihti ei karistata last mitte halva hinde pärast, mis ta tunnis sai, vaid vanemate enda süütunde tõttu," tõdeb Pille Isat. Sageli vanemad ei teadvusta endale, et neil on kohustus lapsega koos õppida. See ei tähenda, et ema või isa peaks lapse eest kodused ülesanded ära tegema. Aga nad peaksid teadma, mida laps koolis õpib, kuhu ta ühes või teises aines on jõudnud ning millised on olnud raskused.

Seega peaks vanem, enne kui last sõimuga ründab, kaaluma, kui palju on ta last õppimises toetanud, teda õpetanud või tulemuste vastu huvi tundnud.

"Kahe" saanud lapsega võiks rahulikult rääkida ja küsida, kuidas see juhtus," soovib Pille Isat. "Kui selgub, et laps unustas või ei saanud õppematerjalist aru, võiks vanem tunnistada, et ka tema on selles omamoodi süüdi – tal polnud lapse jaoks aega või ta ei märganud koolitööd juhendada."

Lapsed tegelikult ootavad, et vanemad reageeriks kuidagi halvale (ka heale) hindele. "Laps loodab, et vanem mõistab teda. Ta ei taha oma murega üksik olla," räägib psühholoog. "Vanem võiks öelda, et "kaks" on muidugi halb, kuid see, et sa tahad sellest jagu saada ja mind usaldad, on hea."

Psühholoog Pille Isati sõnul ei tohiks hinne põhjustada tõsisid pahanudusi peres, kus vanemad teavad, kuidas laps õpib, mille eest on ta hindeid saanud või millised on tema probleemid. "Kui vanemad jälgivad oma järglase koolielu, ei pruugi mitterahuldav hinne nii hirmutav näida," leiab Pille Isat. "Kui "kahe" saamine ei ole hirmus vanematele, ei karda ka laps sellega koju tulla."

KRISTEL KIRSS